

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Bývanie a regionálna politika“

(2007/C 161/03)

Európsky parlament sa 26. septembra 2006 podľa článku 262 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva rozhodol prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom tému: *Bývanie a regionálna politika*.

Odborná sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť, poverená prípravou prác výboru v danej veci, prijala svoje stanovisko dňa 23. februára 2007. Spravodajcom bol pán Grasso a pomocnou spravodajkyňou pani Prud'homme.

Európsky hospodársky a sociálny výbor prijal na svojom 434. plenárnom zasadnutí 14. a 15. marca 2007 (schôdza z 15. marca 2007) 91 hlasmi za, nikto nehlasoval proti, pričom 1 člen sa hlasovania zdržal, nasledujúce stanovisko:

1. Závery a odporúčania

1.1 Bývanie je predovšetkým základným právom a prístup k tomuto právu následne podmieňuje prístup k ostatným základným právam a dôstojný život. Toto právo je uznané chartou ľudských práv v revidovanej Európskej sociálnej charte Rady Európy a v ústavách mnohých štátov Európy. Ak sa má človek rozvíjať ako osobnosť a začleniť do spoločnosti, musí mať nevyhnutne strechu nad hlavou.

1.2 Charta bývania vypracovaná skupinou Európskeho parlamentu pre bývanie (URBAN)

1.2.1 Charta bývania vypracovaná skupinou Európskeho parlamentu pre bývanie (URBAN) EHSV schvaľuje prijatie Európskej charty bývania skupinou Európskeho parlamentu pre bývanie (URBAN), ktorá zdôrazňuje rozsiahle a rastúce množstvo vzájomných vplyvov medzi európskymi politikami a politikami bývania, ako aj význam práva na bývanie.

1.2.2 EHSV následne žiada začlenenie Európskej charty bývania do stanoviska Európskeho parlamentu z vlastnej iniciatívy na tému bývanie a regionálna politika.

1.3 Posilnenie práva na bývanie

1.3.1 EHSV by na európskej úrovni privítal návrhy na spoločné ciele v oblasti prístupu k bývaniu a minimálne normy kvality bývania, ktoré by definovali pojem dôstojného bývania. Bez týchto kritérií bude ťažké účinne uplatňovať právo na bývanie a vytvoril by sa dojem, že prístup k bývaniu je minimálnou podmienkou pre dôstojný život.

1.3.2 EHSV by chcel zdôrazniť, že sektor sociálnych služieb a služieb v rámci komunity nadobúda čoraz väčší význam v spoločnosti so starnúcim obyvateľstvom a že tieto služby sa často poskytujú spolu s bývaním. Výbor žiada, aby sa tieto služby stali predmetom výmeny skúseností v rámci Európy a aby sa viac zviditeľnili. Zdôrazňuje ďalej, že v oblasti sociálneho bývania je potrebné uplatniť špeciálny postup a že táto oblasť nemôže podliehať pravidlám trhu, ako to stanovuje smernica o službách.

1.4 Bývanie a štrukturálne fondy v období rokov 2007 – 2013: aktivácia a zviditeľnenie, vytvorenie technickej pomoci

1.4.1 EHSV by chcel zdôrazniť, že možnosť využitia zdrojov zo štrukturálnych fondov na zlepšenie podmienok bývania by sa mala využiť naplno, a to nie len v nových 12 členských štátoch, ale aj v starých 15 členských štátoch, ktoré môžu využiť štrukturálne fondy na financovanie operácií v oblasti integrovaného mestského rozvoja. Tieto iniciatívy budú mať pozitívny vplyv na sociálnu a územnú súdržnosť a hospodársky rast. V tejto súvislosti EHSV navrhuje, aby európske finančné inštitúcie vyčlenili prostriedky s veľmi nízkymi úrokmi na integrované programy v oblasti bývania pre mladých ľudí, imigrantov, starších občanov a osôb s postihnutím, čím by sa podporila mobilita pracovníkov, zlepšila sociálna rozmanitosť a zaviedli ceny prijateľné pre obyvateľov.

1.4.2 EHSV pripomína, že využitie programu JESSICA poskytne prostriedky potrebné na vytvorenie záručného fondu pre rozsiahlejšie projekty v oblasti sociálneho bývania, a žiada, aby sa táto otázka zobrala do úvahy pri strednodobom preskúmaní štrukturálnych fondov.

1.4.3 EHSV rovnako schvaľuje zavedenie mechanizmu technickej pomoci pre projekty bývania počas obdobia 2007 – 2013 v spolupráci s predstaviteľmi a sieťami miestnych a regionálnych orgánov a za podpory Európskej komisie a členských štátov. Tento mechanizmus umožní realizáciu projektov a metód pre efektívnu integráciu projektov bývania do programov mestskej obnovy. Umožní tiež centralizáciu odborných poznatkov a mohol by zohrávať úlohu pri zjednodušení výmeny skúseností. Je pravdepodobne veľmi dôležité, aby bol vytvorený špecifický nástroj pre bývanie s cieľom podporovať efektívne využívanie štrukturálnych fondov. Mohlo by sa tak stať na základe článku 45 nariadenia o všeobecných ustanoveniach pre štrukturálne fondy, ktorý ukladá Komisii, aby uľahčila vytvorenie mechanizmu technickej pomoci.

1.5 Bývanie a energia

1.5.1 EHSV ďalej navrhuje vytvorenie siete na výmenu skúseností a poznatkov v oblasti bývania a energetickej účinnosti, v rámci ktorej by si zainteresovaní aktéri mohli vymieňať informácie a budovať a prehľbovať svoje skúsenosti s cieľom uplatniť spoľahlivé a ambiciózne energetické politiky. Tento mechanizmus by mohol byť prepojený s podporným mechanizmom štrukturálnych fondov, aj napriek tomu, že oba mechanizmy by nemali rovnaké ciele. Fungovanie týchto dvoch mechanizmov by teda bolo jednoznačne otázkou zabezpečenia hladkej koordinácie.

1.5.2 EHSV navrhuje spustiť kampaň na zvýšenie povedomia o možnostiach v oblasti znižovania spotreby energie v sektore bývania. Kampaň by bola riadená na európskej úrovni v spolupráci so sieťami vyvíjajúcimi činnosť v danej oblasti a mala by mať za cieľ zmeniť správanie spotrebiteľov. Tento prístup si bude vyžadovať účasť širokej verejnosti a umožní zmobilizovať všetky zainteresované strany v prospech pozitívnej iniciatívy. Kampani za udržateľnú energiu pre Európu chýba zameranie potrebné na zvyšovanie povedomia a disponuje obmedzenými zdrojmi.

1.5.3 EHSV žiada Komisiu, aby predložila obsiahlejšie návrhy, ktoré sa nezamerajú len na zlepšenie energetickej účinnosti budov. Je potrebné spolupracovať s obyvateľmi bytov a brať do úvahy aj existujúce obytné budovy.

1.6 Bývanie a európske inštitúcie

1.6.1 EHSV podporuje iniciatívu Európskej komisie vytvoriť koordinačnú skupinu, ktorá by sa zaoberala otázkami urbanizácie. Výbor navrhuje, aby táto skupina do svojich úloh začlenila aj bývanie a aby k tejto problematike vymenovala svojho hovorca.

1.6.2 Ďalej by bolo potrebné, aby bola problematika bývania začlenená aj do programu rokovania na stretnutí ministrov pre regionálne a mestské záležitosti.

2. Zdôvodnenie

2.1 Právo na bývanie: základné právo

2.1.1 Charta základných práv EÚ, vyhlásená v Nice 7. decembra 2000, uvádza, že (čl. II-34): „S cieľom bojovať proti sociálnemu vylúčeniu a chudobe Únia uznáva a rešpektuje právo na sociálnu pomoc a pomoc pri bývaní s cieľom zabezpečiť dôstojnú existenciu všetkých osôb, ktoré nemajú dostatok prostriedkov, v súlade s právom Únie a vnútroštátnymi právnymi predpismi a praxou“.

2.1.2 Napriek tomu, že bývanie nespadá do rámca právomocí EÚ a že v tejto problematike sa naplno uplatňuje princíp subsidiarity, podľa názoru EHSV by sa tento článok mal brať do úvahy pri realizácii európskych politík s cieľom reagovať na kritickú sociálnu situáciu a nedostatok bytov pre najchudobnej-

ších ľudí (ale aj pre ľudí s nízkym príjmom a mladých ľudí, ktorí začínajú pracovný život a zakladajú si rodinu).

2.1.3 Summit v Laekene v decembri 2001 však uznal dôležitosť problematiky bývania v súvislosti so snahou zabrániť riziku rastúcej chudoby. EHSV sa preto nazdáva, že summit bol významným prínosom vďaka tomu, že otvoril diskusiu o potrebe zvýšiť ponuku sociálneho bývania s cieľom bojovať proti chudobe v Európe.

2.1.4 Právo na bývanie je zachované v ústavách viacerých členských štátov, vrátane Belgicka, Španielska, Grécka, Portugalska, Fínska a Holandska. Táto skutočnosť tak zvyšuje možnosť vytvorenia európskeho práva na bývanie. EHSV sa nazdáva, že začlenenie problematiky bývania do Charty základných práv priloženej k Zmluve o Ústave pre Európu je dôležitým a strategickým krokom a zároveň vyjadruje poľutovanie nad skutočnosťou, že právo na bývanie, alebo aspoň „právo na ubytovanie“ do nej nebolo začlenené.

2.1.4.1 Podľa názoru EHSV má vytvorenie európskej stratégie bývania veľký význam: domov pre každého človeka je predpokladom pre efektívnejšiu realizáciu ostatných ľudských práv uznávaných na európskej úrovni, ako napríklad právo každého na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života, zachovanie listového tajomstva a právo na uzavretie manželstva a založenie si rodiny.

2.1.5 Princíp práva na bývanie je akceptovaný. Otázna je potom uplatniteľnosť tohto práva, čiže inými slovami, podpora poskytnutá človeku, ktorý si nemôže nájsť bývanie. EÚ preto musí brať do úvahy podmienky, na základe ktorých je možné uplatniť právo na bývanie. Ak nie je možné nájsť jedno riešenie, každý členský štát, ktorý formálne uzná právo na bývanie, musí byť schopný určiť:

- verejný orgán, voči ktorému je možné toto právo uplatniť a v akej forme,
- zdroje, ktoré musia byť následne pridelené tomuto orgánu alebo ktoré si musí sám zabezpečiť,
- užívateľov tohto práva a postupy na jeho uplatnenie,
- rozsah práva (bývanie a ubytovanie, slobodná voľba alebo nie).

2.1.6 V súlade s Európskou chartou bývania, ktorú schválila skupina Európskeho parlamentu pre bývanie – URBAN 26. apríla 2006 a ktorá obhajuje bývanie ako „nevyhnutnú potrebu“, EHSV víta iniciatívu Európskeho parlamentu vypracovať správu o bývaní a regionálnej politike. EHSV dúfa, že Európsky parlament podporí požiadavku výboru uznať právo na bývanie a navrhne partnerstvo s miestnymi a regionálnymi správnymi orgánmi s cieľom poskytnúť vhodnú úroveň bývania a cenovo ho sprístupniť tým, ktorí nemajú prístup na trh s bytmi.

2.1.7 Štúdiá o podmienkach bývania a sociálnom rozmere bývania ⁽¹⁾ uverejnená v roku 2006 Európskou nadáciou pre zlepšenie životných a pracovných podmienok odhaľuje značné rozdiely medzi 15 členskými štátmi EÚ a novými 12 členskými štátmi EÚ pokiaľ ide o kvalitu a kvantitu podmienok bývania. Je tiež potrebné poznamenať, že nie všetci európski občania majú zaručený prístup k teplej vode a vnútornej toalete, čo sú dve základné kritéria pre stanovenie minimálnych podmienok na dôstojný život.

2.1.8 Keďže bývanie je hlavným prvkom európskeho sociálneho modelu, výzvy, ktorým čelí Európa v oblasti sociálnych a demografických zmien, je potrebné pretransformovať do politiky bývania. Starnutie obyvateľstva, mladí ľudia trpiaci núdzou, ktorí kvôli nedostatku prostriedkov naďalej žijú s rodičmi, dostupnosť vhodného bývania pre ľudí so zdravotným postihnutím a migrantov, to všetko sú otázky, ktoré je potrebné brať do úvahy. V súlade so závermi zasadnutia Rady EÚ v Laekene v decembri 2001 EHSV navrhuje, aby boli na európskej úrovni prijaté:

- spoločné ciele v oblasti dostupnosti bývania,
- minimálne normy kvality bývania, ktoré by definovali pojem slušného bývania.

2.1.9 Ďalej je potrebné podporovať mobilitu bývania s cieľom zabezpečiť pracovnú mobilitu. Mnohí ľudia sú „zajatcami“ svojich domovov, či už sociálnych alebo vlastných bytov, kvôli nedostatku ponuky alebo z daňových dôvodov či podmienok pre získanie pôžičky. Zvýšená mobilita bývania je predpokladom väčšej mobility na pracovnom trhu.

2.1.10 Vzhľadom na vplyv bývania na život spoločnosti a mestskú ekonomiku, táto problematika už nemôže byť len predmetom čiastkových stratégií alebo opatrení. EHSV uznáva princíp subsidiarity a zároveň navrhuje, aby bolo bývanie zaradené medzi hlavné politické otázky s dôsledkami na každodenný život ľudí a ako spôsob zbližovania občanov s projektom budovania Európy, ktorý sa v súčasnosti zdá byť čím ďalej tým viac nedosiahnuteľný.

2.1.11 Prínos politiky bývania k dosiahnutiu cieľov Lisabonskej stratégie, najmä z pozície hnacej sily hospodárskeho rastu, by mal byť jasnejšie definovaný. **EHSV by chcel zdôrazniť, že vzhľadom na vplyv politiky bývania na pracovnú mobilitu, táto politika dopĺňa európske politiky realizované v rámci stratégie pre rast a zamestnanosť** a zároveň pomáha rozširovať územnú súdržnosť, čo sa musí prejaviť aj – a hlavne – v nových členských štátoch okrem primeranej energetickej politiky aj vo financovaní mestských a vidieckych sietí infraštruktúry

2.2 Bývanie a územná súdržnosť

2.2.1 Obytné oblasti vždy zohrávali štrukturálnu úlohu v našich spoločnostiach. Verejné priestranstvá, na ktorých sa ľudia stretávajú sú prepojené so zónami individuálneho alebo kolektívneho bývania. Mestské plánovanie a vytváranie oblastí príjemných pre život, kde je domov základným prvkom, sú predpokladom pre sociálnu a územnú súdržnosť.

2.2.2 Hoci bývanie a politiky bývania sa v jednotlivých členských štátoch odlišujú, Európsku úniu ako celok charakterizuje veľmi vysoká hustota mestského osídlenia. Európske mestá a veľkomestá sú typicky kompaktné, ale najviac ich charakterizuje prítomnosť stredne vysokých budov a podobu mestskej siluety dotvárajú najmä obydlia.

2.2.3 Bývanie je preto dôležitým prvkom mestských, hospodárskych a sociálnych politík vo všetkých európskych krajinách a vynára sa potreba širšej spolupráce pri riešení problémov, najmä vzhľadom na krízové situácie, ktoré postihli znevýhodnené oblasti v viacerých členských štátoch.

2.2.4 Ciele európskej regionálnej politiky by mali posilniť územnú, sociálnu a hospodársku súdržnosť, a to prostredníctvom podpory hospodárskeho rozvoja v najznevýhodnenejších regiónoch a, od roku 2005, zameraním sa na prioritné ciele rastu a zamestnanosti, ktoré sú súčasťou revidovanej Lisabonskej agendy.

2.2.5 S cieľom zabezpečiť konkurencieschopnosť všetkých regiónov a podporiť pracovnú mobilitu je potrebné diverzifikovať ponuku bývania, a to nie len rôznymi typmi vlastníctva a užívania, ale aj zmiešanými obytnými štvrtami (bývanie a hospodárska činnosť) alebo sociálnou zmesou, ktorá podporuje sociálnu súdržnosť. Premena niektorých mestských častí na getá veľmi sťažuje hospodársku činnosť.

2.2.6 Umiestnenie finančne dostupného bývania logicky vyplýva z predchádzajúceho bodu. Spolu s právom na bývanie musia miestne orgány zabezpečiť, aby bolo kvalitné bývanie úmerne zodpovedajúce finančným zdrojom domácností dostupné v rámci celej oblasti, ktorá podlieha ich právomoci.

2.2.7 **Vytváranie obytných oblastí má vážny dopad na vidiecke oblasti** a ak má byť zachovaný udržateľný rozvoj, je nevyhnutne potrebné v problematike bývania venovať viac pozornosti interakcii medzi vidieckymi a mestskými oblasťami.

⁽¹⁾ First European quality of life survey: social dimensions of housing [Prvý európsky prieskum kvality života: sociálny rozmer bývania], 2006, ISBN 92-897-0935-9.

2.3 Bývanie, hospodársky rast, mobilita a zamestnanosť

2.3.1 V niektorých európskych krajinách, najmä tých, ktoré počas predchádzajúceho podporného obdobia dostávali prostriedky z kohéznych fondov, je miera hospodárskeho rastu úzko spätá s úrovňou činnosti v oblasti bývania. To však neznamená, že ľudia majú zjednodušený prístup k finančne dostupnému bývaniu. Írsky národný reformný program na rok 2006 vypracovaný v súlade s obnovenou Lisabonskou stratégiou osobitne poukazuje na slabú udržateľnosť rastu spôsobenú nedostatkom bezpečného a dostupného bývania. Portugalsko vo svojom národnom reformnom programe na rok 2006 napríklad zdôrazňuje potrebu väčšej podpory stavebníctvu a miestnym orgánom s cieľom posilniť udržateľný rast v oblasti bývania.

2.3.2 Okamžitá dostupnosť bývania pre všetkých zamestnancov je základnou podmienkou rozvoja dynamického pracovného trhu a nedostatok bytov blokuje rozvoj v mnohých oblastiach zamestnanosti v Európe. Preto je bývanie pravdepodobne faktorom, ktorý spôsobuje nepružnosť miestnych trhov práce a zníženú pracovnú mobilitu.

2.3.2.1 Francúzsko má zaujímavý systém, v ktorom zamestnávateľia prispievajú na politiku bývania čiastkou vo výške 0,45 % z celkového mzdového fondu, čím podporujú úsilie riešiť bytovú otázku zamestnancov. Sociálni partneri podobne využívajú špecifické systémy pre mladých ľudí a domácnosti vyžadujúce si podporu (záručné vklady).

2.3.3 Pod tlakom sú najmä regióny prijímajúce rastúci počet migrantov, ktorí si na obmedzenom trhu ťažko nachádzajú bývanie a ktorí čelia diskriminačným postupom spôsobujúcim segregáciu komunity.

2.3.4 Bývanie je jedným z hlavných zdrojov zamestnanosti v Európe. Stále existuje mnoho oblastí, v ktorých sa ešte nerozvinul potenciál zamestnanosti, a to najmä v odvetví udržateľných technológií bývania a ekologického bývania. Predpokladá sa, že tieto odvetvia sa v budúcnosti značne rozšíria. Stavebníctvo je tiež jedným z odvetví, ktoré čelia vážnemu nedostatku kvalifikovanej pracovnej sily.

2.3.5 Domáce služby a služby poskytované v rámci komunity, najmä osobné služby, sú významným zdrojom pracovných príležitostí a často sú organizované a poskytované zároveň so službami týkajúcimi sa bývania. Poskytovatelia sociálneho bývania teda v spolupráci s organizáciami sociálnych služieb ponúkajú domácu starostlivosť pre starších občanov a ľudí so zdravotným postihnutím, ale aj množstvo integrovaných služieb v oblasti zdravotnej starostlivosti, vzdelávania a starostlivosti o deti, ako napríklad v „medzigeneračných“ domovoch. Podpora iniciatív na úrovni komunity môže

pomáhať pri udržiavaní sociálnej a kultúrnej dynamiky v krízových situáciách v rámci jednotlivých štvrtí.

2.4 Domáce služby a služby v rámci komunity v oblasti bývania sú zdrojom pracovných príležitostí a okrem toho pomáhajú aj pri riešení problémov spôsobených demografickými zmenami, ktoré majú nevyhnutne vplyv na zamestnanosť na regionálnej úrovni. Napríklad medzigeneračné domovy, ktoré sú predmetom cielenej politiky v Nemecku, sú reakciou na potrebu diverzity a efektívnym spôsobom bojujú proti vylúčeniu starších občanov alebo ľudí žijúcich osamote. Vzhľadom na problém starnúcej populácie v Európe je potrebné podporiť výmenu osvedčených postupov.

2.4.1 EHSV sa nazdáva, že otázka práva na bývanie by sa nemala posudzovať len z pohľadu boja proti vylúčeniu, ale aj vzhľadom na starnutie obyvateľstva, migračné toky a nové formy chudoby a mala by brať do úvahy aj Lisabonskú stratégiu, ktorá sa snaží oživiť európske hospodárstvo prostredníctvom väčšej mobility na pracovnom trhu.

2.4.2 Ak nebudú podniknuté žiadne kroky v oblasti posilňovania základných sociálnych práv, vrátane práva na bývanie, mobilita pracovníkov ostane len teóriou. Bolo by vhodné upozorniť aj na zhoršenie situácie obyvateľov sociálnych bytov, ktoré boli pôvodne vybudované pre ľudí s plateným zamestnaním. Platení zamestnanci už nemajú prístup k sociálnemu bývaniu a čelia značným ťažkostiam pri hľadaní slušného bývania v oblastiach, kde je trh s bytmi pod tlakom.

2.4.3 V posledných desiatich rokoch ceny neustále rástli takmer vo všetkých krajinách EÚ. Tým sa znížila kapacita domácností v oblasti spotreby iných tovarov, čo dlhodobo brzdí trvalo udržateľný rast. Okrem toho, zníženie úrokových sadzieb viedlo k nadmernému investovaniu do oblasti bývania, čím sa zvýšil tlak na finančné zdroje vyčlenené na bývanie (pozri švédsky národný reformný program). Oblasť sociálneho bývania je nástrojom na reguláciu cien bývania (prostredníctvom prenájmov) a udržateľnosti samotného odvetvia.

2.4.4 EHSV by chcel ďalej pripomenúť, že čo sa týka realizácie politiky sociálneho bývania, podmienky pre zasahovanie zo strany verejných orgánov členských štátov a subjektov činných v oblasti bývania sa do značnej miery riadia právnymi predpismi Spoločenstva. Je veľmi dôležité, aby hospodárska súťaž a politiky vnútorného trhu nestavali prekážky politike bývania zameranej na zabezpečenie prístupu k slušnému a finančne dostupnému bývaniu pre všetkých aj vzhľadom na pozitívny príspevok politiky bývania k hospodárskemu rastu a zamestnanosti v Európe. Stanovené ciele sa postupne vyvíjali a majitelia sociálnych bytov teraz musia vytvoriť sociálne služby určené najmä pre migrantov, ktoré budú riešiť nedostatky integráčnej politiky.

2.5 Reakcia na výzvu znižovania spotreby energie

2.5.1 Bývanie môže výrazne prispieť k znižovaniu spotreby energie a vzhľadom na úroveň cien energie bude práve táto oblasť činnosti stále viac priťahovať pozornosť regiónov.

2.5.2 Najväčší potenciál pri znižovaní spotreby energie má bytový sektor (domácnosti). Podľa odhadov je to až 27 % spotrebovanej energie, ako to uvádza Európska komisia v akčnom pláne pre energetickú účinnosť.

2.5.3 Stále viac domácností v Európe žije z dôvodu vysokých cien energie v chudobe (cenová nedostupnosť vykurovania).

2.5.4 Ak budú na európskej úrovni prijaté vhodné stimulačné opatrenia, je možné potenciál znižovania spotreby ešte rozšíriť.

2.5.5 V tomto zmysle je prekvapujúce zistenie, že prístup Európskej komisie v akčnom pláne pre energetickú účinnosť sa zameriava najmä na novú výstavbu a navrhuje zväčšiť rozsah noriem v tejto oblasti.

2.5.6 Tento prístup je príliš obmedzený, pretože neberie do úvahy potrebu zmeniť náš spôsob života začlenenú do širšieho rámca udržateľnosti, ktorý obsahuje rôzne aspekty správania jednotlivcov (nie len utopistický sen o tom, že každý má vlastný domov, ale aj každodenné ekologické správanie). Prístup Komisie nevyhnutne vedie k zvyšovaniu výrobných nákladov, ktoré sú už teraz pre priemerné a znevýhodnené domácnosti príliš vysoké a nesnaží sa o obnovu existujúcich budov alebo o zmenu postojov aj napriek tomu, že mnoho štúdií potvrdzuje dôležitosť takýchto opatrení.

2.5.7 Existuje množstvo dôkazov o tom, že európske regionálne politiky výrazne prispievajú k zlepšovaniu súdržnosti a životných podmienok. Avšak väčší dôraz v týchto politikách kladený na problematiku bývania by mohol pomôcť vyvolať pozitívne synergické účinky.

2.5.8 Politika šetrenia energie sa zameriava na novú bytovú výstavbu a zanedbáva pritom staršie budovy alebo jednoducho na ne uplatňuje nové predpisy ako také. Je však potrebné zobrať do úvahy existujúce obytné budovy, a navyše je nutné prispôbiť prístup špecifickým vlastnostiam starých budov a obzvlášť vysokým nákladom na dodržiavanie noriem.

2.5.8.1 Verejná pomoc musí brať do úvahy špecifické črty sociálneho bývania: zložitú finančnú situáciu nájomníkov, daňovú podporu, ktorá je menej prispôbena potrebám ako daňová podpora v súkromnom sektore.

2.5.8.2 Energia je len jedným aspektom problémov spojených s trvalo udržateľným rozvojom, ktorými sú: voda, odpadové hospodárstvo, prístup pre ľudí so zdravotným postihnutím, bezpečnosť, kvality vzduchu a zdravé bývanie. Bývanie môže zásadne prispieť k udržateľnému rozvoju, ale to si vyžaduje, aby boli k dispozícii vhodné nástroje, najmä pokiaľ ide o existujúce obytné budovy.

2.6 Európske nástroje na zlepšovanie príspevku bývania k regionálnym politikám

2.6.1 EHSV podporil, aby sa prístup k financovaniu z Európskeho fondu regionálneho rozvoja rozšíril na projekty bývania v nových 12 členských štátoch EÚ a opatrenia týkajúce sa udržateľného mestského rozvoja a energetickej účinnosti v starých 15 členských štátoch EÚ aj ako súčasť integrovaných prístupov pre rozvoj znevýhodnených mestských častí. Vzhľadom na význam rozmeru bývania sa vynára potreba povzbudzovať a podporovať členské štáty a regióny pri plánovaní reštrukturalizácie mestských častí a zlepšovaní bývania v rámci štrukturálnych fondov.

2.6.2 V skutočnosti je ťažké realizovať integrované stratégie pre rozvoj mestských štvrtí bez prihliadania na problematiku bývania. Prístup schválený v európskej stratégii pre sociálne začlenenie, ktorý zahrnul aj cieľ umožniť prístup k slušnému, finančne dostupnému bývaniu ako podmienku úspešnej sociálnej integrácie, ostáva v súčasnosti naďalej aktuálny. EHSV sa nazdáva, že všetky európske nástroje by sa mali využiť na podporu lepšej sociálnej integrácie všetkých skupín.

2.6.3 S týmto cieľom musí Európsky sociálny fond vyvinúť viac úsilia pri podpore opatrení pre začlenenie, ktoré siahajú ďalej ako len samotné začlenenie na trhu práce, pretože podľa zistení je trh s bytmi vnútorne prepojený s pracovným trhom. Navyše, súčasné imigračné politiky na európskej úrovni nemôžu prehladiť úlohu, ktorú môže bývanie zohrávať v úsilí zabrániť priestorovej segregácii. Usmernenia, ktoré Európska komisia plánuje publikovať o integrácii imigrantov prostredníctvom bývania musia byť prvým krokom v tomto procese, ktorý by tiež mal priniesť väčšiu podporu projektom zohľadňujúcim problematiku bývania v programe PROGRESS ⁽²⁾.

2.6.4 Je potrebné pripomenúť, že zlepšovanie energetickej účinnosti budov nie je len prioritou pre nové členské štáty EÚ, ale pre Úniu ako celok. Vo všetkých členských štátoch sa opatrenia týkajúce sa energetickej účinnosti kvalifikujú na financovanie zo štrukturálnych fondov, rovnako ako opatrenia na obnovu verejných priestranstiev, využívanie a podporu obnoviteľných energií a opatrenia pre sociálne začlenenie.

⁽²⁾ Cieľom programu PROGRESS je poskytnúť finančnú podporu cieľom Európskej únie v oblasti zamestnanosti a sociálnych vecí. Prispieva tak k naplňovaniu cieľov Lisabonskej stratégie.

2.6.5 EHSV privítalo iniciatívu Európskej komisie a Európskej investičnej banky na vytvorenie nového finančného nástroja JESSICA ⁽³⁾, konkrétne určeného na poskytovanie podpory pre rozvoj znevýhodnených mestských oblastí, vrátane sociálneho bývania v týchto oblastiach. Bolo by vhodné pripomenúť, že tento nástroj bude schopný zvýšiť kapitál potrebný na obnovu daných oblastí prostredníctvom poskytovania pôžičiek a záruk subjektom zapojeným do mestskej obnovy a sociálneho bývania. Spomínaný nástroj musia riadiť subjekty špecializované v oblasti mestskej obnovy a bývania, a to v úzkej spolupráci s miestnymi orgánmi. Ďalej musí byť schopný uplatňovať pákový efekt s cieľom zlepšiť životné podmienky miestnym obyvateľom. Program JEREMIE ⁽⁴⁾ tiež ponúka príležitosti pre subjekty aktívne v oblasti sociálneho bývania, ktoré sa snažia vytvoriť príjemné obytné štvrte pre každého.

2.6.6 Európska komisia navrhla v oblasti energetických politík zahájiť v rámci programu **Inteligentná energia pre Európu** pilotné aktivity pre sektor sociálneho bývania, čo umožnilo uskutočniť výber a poskytnúť podporu modelovým projektom v oblasti energetickej účinnosti a výmeny skúseností a poznatkov medzi aktérmi v danom sektore. Vzhľadom na európske ciele vytvoriť spoločnú energetickú politiku a zlepšiť koordináciu opatrení prijímaných členskými štátmi v tejto oblasti by bolo potrebné zabezpečiť kontinuitu tohto nástroja a zväčšiť jeho rozsah aj mimo podpory pilotných akcií.

2.6.7 Pokiaľ ide o technologickú a sociálnu inováciu, pomoc poskytovaná v rámci 7. rámcového programu pre výskum a vývoj umožní určiť nie len možnosti v oblasti znižovania spotreby energie, ale aj v oblasti udržateľného mestského rozvoja.

2.6.8 Vytváranie noriem na európskej úrovni sa jednoznačne týka bývania a s ním súvisiacich služieb. Je to však oblasť, v ktorej sa riešenia technického alebo mestského plánovania prelínajú s voľbou spoločnosti a je neprijateľné, aby boli normy stanovované pracovnými skupinami pre širokú verejnosť bez toho, aby bola zaručená politická kontrola nad procesom vytvárania týchto noriem. Príklad normy CEN o prevencii proti zločinu prostredníctvom mestského plánovania a navrhovania budov prijatej bez akejkoľvek reálnej politickej diskusie o modeli mestského plánovania, ktorý by bol vytvorený s prihliadnutím na analýzu rizík, zdôrazňuje potrebu revízie tvorby noriem v tomto sektore.

2.6.9 Komisia vypracovala stratégiu udržateľného mestského rozvoja, ktorá by mala podporovať mestá a veľkomestá, aby v procese vlastného rozvoja brali do úvahy okrem iného aj dopravnú politiku. Táto stratégia je však jediným ukazovateľom a hrozí nebezpečenstvo, že nebude uplatnená naplno, ak nebude brať do úvahy sociálny rozmer udržateľného mestského rozvoja.

V Bruseli 15. marca 2007

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Dimitris DIMITRIADIS

⁽³⁾ JESSICA: Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas (Spoločná európska podpora udržateľných investícií v mestských oblastiach)

⁽⁴⁾ JEREMIE Joint Resources for Micro to Medium Enterprises (Spoločné zdroje pre malé a stredné podniky)